

MAJANDUSTEATED

БЮЛЛЕТЕНЬ КОН'ЮНКТУРНОГО ИНСТИТУТА

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE
ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetus, tel. 430-23. Piiskopi 2.
Tallinn, tel. 468-24. TALLINN, Toom-Rüütli 10.
Tellimishind aastas Kr. 5.—
ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—
Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA
A. FULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS
Majandusseksiooni juhataja J. Jannsson
Põllumajandusseksiooni juhataja J. Kurkus
Sektsiooni nõukogu esimees dr. E. Terasmäe

Nr. 33 Tallinn, 20. augustil 1940 VI aastakäik

SISU:

СОДЕРЖАНИЕ:

	Lk.		Стр.
PÖLLUMAJANDUS		СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫЙ ОТДЕЛ	
Loomade arv 1940. a.	514	Животноводство в 1940 г.	514
Linapõldude seisund	516	Состояние льняных посевов	516
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS		ПРОМЫШЛЕННОСТЬ И ТОРГОВЛЯ	
Töö- ja palgaolud tööstuses juunis 1940. a.	518	Труд и заработная плата в промыш- ленности	518
PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD		РЫНОК СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРОДУКТОВ	
Võiturg	522	Масло	522
Kaseiin	522	Казеин	522
Peekoniturg	522	Бекон	522
Tapaloomade- ja lihaturg	523	Убойный скот	523
Toornahkade turg	523	Кожа	523
Kanamunaturg	523	Яйца	523
Piimaturg	524	Молоко	524
Teraviljaturg	524	Зерновые продукты	524
Aedviljaturg	525	Овощи	525
Kalaturg	525	Рыба	525
INFORMATSIOONI OSA		ИНФОРМАЦИОННЫЙ ОТДЕЛ	
Eesti Panga nädalaaruanne	526	Баланс Эстонского Банка	526
VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBAN- DUSE OSAKONNA TEATED		ИЗВЕСТИЯ ОТД. ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ МИНИСТЕРСТВА ИНОСТРАН. ДЕЛ	
Uusi väljapanekuid Moskva põllu- majandusnäitusel	527	Новые экспонаты на Московской сельскохозяйственной выставке	527
Kolm kuud tööd 1940. a. näitusel	528	Три месяца работы выставки в 1940 г.	528
Suur suhkrupeedisaak	528	Высокий урожай сахарной свеклы	528

PÕLLUMAJANDUS

LOOMADE ARV 1940. A. — ЖИВОТНОВОДСТВО В 1940 Г.

Loomapidamise arengule avaldas 1939. a. heinasaagi ikaldus ebasoodsaid tulemusi. Loomade tootmisvõime langus ning loomade arvuline vähendamine on loomasaaduste tootangu tagasiminekul peamisi asjaolusid. Seejuures võib siiski märkida, et üksikute loomapidamisharude juures avaldus ka 1940. a. tõusutendents, mis on eriti märkimisväärne ka seepoolest, et see näitab ühtlasi teatavat ümberkorrastrukust talundite majandamises.

Hobused. **Лошади.** Hobuste arv on viimaseil 10 a. näidanud üldist tõususuunda, kusjuures üksiküül aastail on hobuste arvus ilmnenud teatud vähenemine. 1929. a. põllumajandusloenduse andmeil oli hobuseid 205 448 ja 1939. a. — 218 669 hobust, seega tõusis hobuste arv mainitud ajavahemikul 13 221 hobuse võrra ehk 6,4%. Aastaseks juurdekasvuks on seega veidi üle tuhande hobuse ehk 0,6%.

Hobuste arvu tõus jätkus ka k. a. 1940. a. arvestati üleriigiliselt hobuseid 220 510, s. o. 0,8% enam kui m. a. Toodud hobuste arvust on talundeis 217 540 hobust ja väljaspool talundeid 2 970 hobust. Hobuste arvust oli talundeis 3 a. ja vanemaid 172 890 m. a. 173 426 vastu, s. o. 0,3% vähem, noori hobuseid 1—3 a. vanuseid 27 550 m. a. 25 115 vastu, s. o. 9,7% enam, ja varssu 17 100 m. a. 17 182 vastu, s. o. 0,5% vähem.

Maakondade järgi näitas hobuste arv tunduvat suurenemist Harjumaal, kus hobuste arv tõusis 4,3%, sealjuures noorhobuste arv 6,8%, tööealistil hobuseil 4,6%, kuna varssade arv langes 2,4%. Järvamaal suurenes hobuste arv 2,4%, järgnevad Viljandi- 1,8%, Pärnu- 1,7%, Valgamaa 0,2%. Vähenemine hobuste arvust toimus Petserimaal 4,1%, Virumaal — 1,4% ja Võrumaal — 1,0%.

Kaks nooremat hobuste rühma on olulised hobuste juurdekasvu seisukohalt. Noored hobused 1—3 a. vanused moodustavad 12,7% hobuste üldarvust. Arvuliselt on see rühm viimaseil aastail suurenenud ja seetõttu on eeldusi ka tööealiste hobuste arvu edasiseks suurenemiseks.

Võrreldes m. a-ga on 1—3 a. vanuste hobuste arv suurenenud enam Pärnumaal 17,9%, järgnevad Saare- 16,9%, Lääne- 16,3%, Järva- 15,9%, Viljandi- 13,6%, Tartu- 9,4%, Petseri- 8,3%, Võru- 8,1%, Harju- 6,8% ja Valgamaa 3,3%. Vähenenud on noorhobuste arv vaid Virumaal — 2,6%.

Varssade arv oli k. a. pisut väiksem kui aasta varem ja moodustas 7,9% hobuste üldarvust. Maaade järgi oli varssade arv suurem kui m. a. Tartumaal 15,8% ja Viljandi- maal 4,7%, Petserimaal oli varssade arv m. a. tasemel, kuna muus maades ilmses langus. Tunduvalt vähem oli varssu Valgamaal — 8,9%, Saaremaal — 7,4% ja Läänemaal — 6,8%.

Kokkuvõttes võib tähendada, et hobuste arv k. a. näitas tõusu noorhobuste arvu suurenemise tagajärjel. Kuna varssade arv piisib, võime loota eelolevail aastail tõusu tööealiste hobuste arvust.

Veised. 1940. a. juunis oli veiste Kp. porarühm kok. üldarv 634 670 1939. a. 706 131 vastu, vähenedes seega 10,1%. Seega avaldub veiste üldarvus võrdlemisi tunduvalt langus. Veiste arv on vähenenud kõigis maakonnis, kuid erinevalt. Suhteliselt suurim langus ilmneb Petseri- ja Saaremaal, vastavalt 14,7% ja 14,2%. Ka Lääne- ja Võrumaal on veiste arv vähenenud suhteliselt enam kui muus maakonnis. Suhteliselt kõige vähem on veiste arv vähenenud Viljandi- maal — 5,4% — võrreldes m. a. Nimetamata-jäänud maakonnis esineb veiste arvust vähenemine 7—10% ulatuses.

Karja üksikute osade muutuse kohta võib tähendada, et suuremal määral on näidanud tagasiminekut vasikate arv. Nii arvestati talundeis k. a. juunis vasikate üldarvuks 75 620 m. a. 106 841 vastu, vähenedes seega 29,2%. Maakondade järgi avaldub vasikate arvuline tagasimineku suurimal määral Petseri- ja Saaremaal, s. o. vastavalt 42,1% ja 38,7%. Muus maakonnis ulatub vähenemine 23—30%-le. Lehmullikate (1 a. ja vanemad) üldarvuks osutus k. a. 86 810 m. a. 92 675 vastu. Seega vähenes lehmullikate arv 6,3%. Kui vasikate arvust esines

Loomade üldarv Eestis — Развитие поголовья скота в Эстонии.

	Hobused Лошадн	Veised Кр. погатый олот		Lambad Овцы	Sead Свиньи	Ule 6 kuu van. kodulinnud Домашняя птица стар. 6 м.		Mesipered Пчело- семьи
		Kokku Всего	Lehmad Коровы			Kokku Всего	Kanad Куры	
1940	220 510	634 670	449 370	531 120	405 840	1 761 360	1 548 040	82 310
1939	218 669	706 131	450 330	695 733	442 093	1 710 836	1 484 225	105 990
1938	219 020	660 890	451 670	649 730	384 680	1 596 570	1 362 960	103 940
1937	209 120	638 020	446 470	650 540	379 270	1 606 220	1 350 430	102 110
1936	215 910	731 120	398 750	584 040	244 550	1 248 950	1 047 480	74 100
1935	217 310	725 450	402 660	593 150	289 190	1 213 370	1 099 270	65 900
1934	211 510	676 250	406 730	562 070	281 680	1 194 470	995 340	59 430
1930	204 110	627 220	415 900	467 230	290 030	1 069 870	884 560	47 800
1925	223 760	555 320	380 860	719 780	338 650	723 990	592 480	45 110
1920	187 550	465 100	249 790	551 540	266 650	388 120	296 410	15 110

peagu kõigis maakonnis võrdlemisi ühtlane vähenemine, on lehmullikate arvuline muutus tunduvalt erinev. Suurim vähenemine esines Saare- (17,4%), Lääne- (12,7%) ja Petserimaal (12,1%). Seevastu aga Tartu- ja Valgamaal jäi lehmullikate arv peagu m. a. tasemele, kuna Viljandimaal avaldus isegi suurenemine 1,5%. Sellest nähtub, et m. a. ebasoodsad söötmissolud ei suutnud mõjuda L.-Eestis noorkarjale eriti raskelt, vaid seal suudeti lehmullikate juurdekasvu hoida enam-vähem m. a. tasemel.

Lehmade arv vähenes samas ulatuses nagu lehmullikate arv. K. a. arvestati lehmade üldarvult 449 370 m. a. 430 330 vastu, vähenedes seega 6,5%. Lehmade arvu vähenemine on toimunud peamiselt Võru- (9,9%), Petseri- 9,6%, Lääne- 8,7% ja Tartu- maal 8,0%, kuna Viljandi- ja Pärnumaal on tagasimineki olnud väike, s. o. vastavalt 2,7% ja 4,3%. Seega on lehmade arvuline vähenemine maakonnis toimunud erinevalt, missugune nähtus on tingitud erinevaist söötmissoludest.

Pullide ja härgade (1 a. ja vanemad) arv on samuti vähenenud. K. a. arvestati neid 22 205, mis on m. a. 7,7% väiksem. Pullide arv on vähenenud kõige enam Petseri- ja Saaremaal, kuid väiksemal määral Virumaal.

Sead.
Свиньи.
Seapidamine on meil al-
lunud konjunktuurimu-
datusile, mistõttu näeme suuremaid kõiku-
musi aastate kestel ka sigade arvus. Sigade
arv 1920. a. oli 266 650 ja näitas järgnenud
aastail tunduvalt suurenemist. 1925. a. sigade
arv tõusis 338 650-le ja ületas ka maailma-
sõjaeelse taseme. Edasi näeme sigade arvus

kõikumusi ja 1929. a. loenduse andmeil langes sigade arv 279 080-le, s. o. 17,6% väiksem kui 1925. a. Järgnenud paaril aastal sigade arv veel tõusis, kuid langes põllumajandus-
kriisiaastail uuesti. Turustamisolude paranemine ja võrdlemisi head sööda-aastad mõjus-
tavavad sigade arvu kiiret tõusu 1937. a. alates.

Sigade arv m. a. põllumajandusloenduse andmeil oli kõrgseisus ja tõusis 442 093-le, kuid ka k. a. avaldub tagasimineki, kuna söötmissolud möödunud talvel ei osutunud küllalt rahuldavaiks. Nii arvestati sigu k. a. 405 840, mis on m. a. arvust 8,2% madalam. Maakondade järgi esineb sigade arvu liikumise tunduvaid erinevusi. Nii vähenes sigade arv Saaremaal 25,6% ja Petserimaal 21,4%, kuid suurenes Viljandimaal 3,4% ning Järvamaal 6,5%. Samuti suurenes sigade arv vähe ka Harjumaal, kuna ülejäänud maa-
konnis esines tagasimineki.

Lambad.
Овцы.
Lambapidamine on meie loomapidamise kõrvalala-
sid ja seda võidiakse tasuvusest ning sööda-
oludest tingitult kergemini laiendada või vä-
hendada. Lambapidamise arengus näeme-
gi mitmet tõusu- ja langusperioodi, kuid kül-
lalt suuri kõikumusi esineb ka üksikuid aast-
tail. Alates 1931. a. suurenes lammaste arv
peagu püsivalt ja 1939. a. tõusis 695 733-le.
Lammaste arvu suurenemine oli eelnenud
10 a. kestel 46% ehk keskmiselt 4,6% aast-
tas. Möödunud aasta madala heinasaagi tõ-
tu oldi sunnitud aga lammaste arvu vähen-
dama. Lammaste arv langes 1939. a.
695 733-ilt 1940. a. 531 120-le, s. o. 23,7%.
Lammaste arvuline vähenemine toimus

kõigis maakonnis ja oli suurim Võrumaal — 31,3%, järgnevad Petseri- 29,2%, Valga- 27,9%, Pärnu- 25,3%, Tartu- 24,9%, Järva- 22,1%, Saare- 20,8%, Viljandi- 20,4%, Lääne- 20,1%, Harju- 19,8% ja Virumaa 18,2%.

Lambaid peetakse talundis 519 760 ja väljaspool talundeid 11 360. Talundis peeta- vaist lambaist oli koostiselt utti 6 kuud ja vanemaid 251 580 ehk 48,4%, jääri ja oimaid 19 150 ehk 3,7% ja talli kuni 6 kuud vanu- seni 249 030 ehk 47,9%.

M. a. võrreldes on suhteliselt enam vä- henenud talude arv — 27,4%, uted 6 kuud ja vanemad — 20,8%, kuna jäärade ja oi- naste arv vähenes vaid 4,9%.

Kodulinnud. Kodulindude arvuline muu- Домашняя птица tus on toimunud üksikute liikide juures erinevalt. Soodsamate muna- hindade tõttu on k. a. kanae arv näidanud suurenemist, kuna kukkede, hanede ja par- tide arv on vähenenud. Kanade (6 kuud ja vanemad) arvuku osutus k. a. 1 548 040 m. a. 1 434 225 vastu, suurenedes seega 4,3%. Ka- nade arv on suurenenud kõigis maakonnis peale Läänemaa, kus esines 1,5%-ne vähe- nemine. Hanede arv oli k. a. 621 320, s. o. 10% väiksem kui m. a., kuna partide ar- vuks osutus 12 280, mis on 23,5% madalam m. a-st. Kalkunite arv aga näitas m. a. tõusu, suurenedes 12 780-le m. a. 11 490 vastu, see- ga 11,2%.

Mesilased. Möödunud talv oli üks Пчелосемья raskemaid meie mesindu- sele. Erakordse külma talve ja esinenud hai- guste tagajärjel hukkus suur arv mesipere-

sid, milline kahju mesindusele on suur. K. a. arvestati mesiperesid üleriigiliselt 82 310, seega on mesiperede arv vähenenud 22,3% ning perede arv on vaid veidi suurem kui 1936. a. Mesiperesid on talundis 77 010 ja väljaspool talundeid 5300, s. o. 6,4%.

Maade järgi on mesiperede arvus võrrel- des m. a-ga suuri erinevusi. Nii on eriti tun- dud mesiperede vähenemine Võrumaal — 42,1%, järgnevad Valga- 41,8%, Tartu- 38,8%, Saare- 32,2%, Järva- 22,0%, Viljandi- maa 22,4%. Tunduvalt väiksem riigi kes- kmisest on mesiperede hukkumine Virumaa- kus mesiperede arv on vähenenud 13,5%, Harju- 13,2%, Petseri- 11,6%, Pärnu- 8,8% ja Läänemaal 1,1%.

Mesiperedest oli madala raamiga raam- tarudes 44 660, s. o. 58,0%, kõrge raamiga raamtarudes 20 860, s. o. 27,1%, ja muud liiki tarudes 11 490, s. o. 14,9%. Viimasesse kuuluvad peamiselt pakktarud ja sellelaad- sed või eritiübilised tarud, millised ei kuu- lu raamtaru mõiste alla.

Jälgides mesiperede vähenemist taruliiki- de järgi näeme, et võrreldes m. a-ga vähe- nes mesiperede arv raamtarudes: kõrge raa- miga 26,1%, raamtarudes madala raamiga — 21,5% ja muud liiki tarudes — 18,3%. Seega on mesiperede hävimine olnud suurim kõrge raamiga raamtarudes ja väiksem — muud liiki tarudes.

Kuna mesiperede arv m. a-ga võrreldes langes ligi 22%, kulub selleks mõnigi aasta, et mesilastepidamises jõuda endisele tase- mele.

LINAPÖLDUDE SEISUND. — СОСТОЯНИЕ ЛЬНЯНЫХ ПОСЕВОВ.

Agr. J. Ritslaid, lina väljaveokontrolör.

Linasaagi mihus sõltub suurel määral kas- vuaaja ilmastiku iseärasust. Kui veel mee- nutada mõningaid lina erinõudeid, suuremat niiskustõudlust, kergemini lamanduvust, tundlikkust väetise tasakaalule mulas jne., on meil ka arusaadav, miks linakuu, samuti ka -seemne, väärtus aasta-aastalt väga suu- rel määral kõigub.

Tänavune suvi on järjekordselt üks kui- vade reas, mil sademed on miinimumtegu-

riks. Ka kevadine mullaniiskus ei olnud väga suur ja kadus kiiresti, sest m. a. oli maa kuivanud põhjani läbi, mille tagajärjel kevadel lumeselamisest tekkinud niiskus kadus kiiresti.

Regulaarsemalt on sademeid tulnud Lää- ne-Eestis, eriti Viljandi- ja Pärnumaal, kus selle tagajärjel ka viljakasv on täiesti ra- huldav ja kohati isegi päris hea. Seevastu aga maa-alad, millised asuvad Võrtsjärvest

ida pool, said väga ebakorrapäraselt sademeid, mille tagajärjel ka viljakasv neis maakonnis on mitmekesine, kohati rahuldav, kuid paljudes kohtades alla keskmist ja mitmel pool isegi täiesti äpardunud.

Paremaid linapõlde leiame Viljandi-, Pärnu- ja Läänemaal, kus põldude seis on rahuldav ja ühtlane. Äpardunud linapõlde neis piirkonnas ei esine üldse. Põhjapoolses linakasvatuspirkonnas — Järvamaal, L.-Virumaal ja P.-Tartumaal — on küll linapõldude seis nõrgem kui nimetatud rajoones, kuid üldiselt siiski rahuldav.

Nõrgemad põllud on aga meie linakasvatuse pearaajoones Petseri-, Võru-, L.-Tartu- ja osalt ka Vaigamaal. Siin on põld kõige enam kahjustanud linapõlde. Kohati on linapõllud täiesti äpardunud, nii et lina kitkumistki ei tasu, vaid lina tuleb masinaga niita. Sääraseid põlde leiame kõige enam Põlva ümbruses, Otepääl ja mõnevõrra ka Võrumaa lõuna osas. Petserimaal on kõige nõrgem seis Petseri lähemas ümbruses, kuna maakonnas kaugemais osades linapõldude seis ei ole nii nõrk. Teatud määral päästab Petserimaa linapõlde nende hiline külv, sest hilised külvid on suviste sademete tagajärjel paranenud võrdlemisi palju.

Kuigi hilisest külvidel on näiliselt paremusi kuivil aastail, ei saa külvide hilinemist kiita siiski heaks, sest hiliste külvide juures esineb taas mõningaid puudusi. Loomulikemaks linakülviajaks meie praeguse põllupidamistaseme juures tuleb lugeda juuni esimesi päevi, mil mullas on veel küllalt niiskust selleks, et lina saaks korrapäraselt idaneda. Sel ajal suudab ka lina kasustada veel mulla kevadist niiskust.

Lina korrapärasema idanemise kindlustamiseks on talundipidajad hakanud tegema lina stigavamalt sisse vedruäkkega jne. Ka reaskülve tehakse juba linale, kuna senini ei leidnud lina reaskülv tegelike põllumeeste seas poolehoidu. Nüüd leidub talundipidajaid, kes juba mitu aastat järjest on lina külvanud reaskülvis, ja seejuures isegi laiale reavahedega — kuni 15 sm ja saanud väga häid tulemusi. Ei ole märgata linavarte ebajühtlast arengut ega sellest tingitult linamihuse langust. Vastupidi, reaskülv on

võimaldanud lina ühtlase tärkamise ja sellega ühtlase seisu ning suurema saagi pindühikult.

Väga tülikaks nähtuseks linakasvatamisel on lina võrdlemisi nõrk seisukindlus. Kui vil aastail ja väheste sademetega suvedel seisab küll lina püsti, kuid tugevamate vihmahoogude mõjul lamandub enamasti ikka. Ka tänavu, vaatamata meie üldiselt kuivale suvele, tuleb ette võrdlemisi palju lamandanud linapõlde; seda küll ainult Lääne-Eestis, kus sademaid tuli enam. Lamandumisest tingitud saagi alanemist ei saa tänavu pidada küll kuigi suureks, sest lamandumist tuli ette alles pärast õitsemist, mil linavars on juba tugevam, ja nii suutis lina end osaliselt ajada taas üles.

Kuna aga sademeterikkail aastail on lamandumisohut palju suurem, tuleb linakasvatust korraldada nii, et lamandumist võimalikult vältida. Seks on tarvilik valida võimalikult varane külviaeg (mitte hiljem kui juuni algul) või kus selleks vastavad eeldused, teostada üllivarast külv, s. o. mai alguse külv. Mai teise poole külv ei ole meie oludes soovitatav, sest nii satub linareng juuni põuale, mis tavaliselt vähendab linasaaki. Varemate külvide korral on aga umbrohtumisoht suurem, mis nõuab põhjalikumat maaharimist, paremat seemnepuhastust ja ka põldude eest hoolitsemist kasvuajal. Põllukultuuri süvenedes on aga need abinõud iseendast mõistetavad ja loomulikult peaks niiskuma ka linakülviaeg varemale ajale, et sellega kindlustada saagi suurust ja kindlust.

Tänavu on linapõllud võrdlemisi umbrohupuhtad. Eriti vähe leidub lina sagedamaid umbrohute, nagu linakirburohtu ja linaraiheina. Kui esimest on veel kuski märgata; ei näe viimast peagu sugugi. Kõige enam tuleb ette linapõldudel ohakat ja maitsa, kuid neidki ainult kohati. Linakirburohuseemne eraldamine linaseemne puhastamisel on väga raske, seepärast tuleb linakitkumisajal linakirburohi linast eraldada, et selle seemned ei saaks sattuda linaseemnesse.

Kahjureist on tänavu esinenud maakirpu, mille kahjustuse tagajärgi on praegugi põllul märgata. Ka viljapõisjala kahjustusi tuleb mitmel pool ette.

Puhtasordise linakülvise kasustamine leiab järjest enam poolehoidu ja sordipuhta seemnematerjali paljundamisega on saavutatud teatud edu. Kõik saadaolev puhtasordine linaseeme on kevadel kasustatud külviks.

Blenda lina kasvatatakse meil enam kui 60 majapidamises ja selle tähtsamad levimisalad on Lääne-Eestis ning põhjapoolseis linakasvatusrajoones. Tähtsamaist piirkonnist, kus kasvatatakse blenda lina, on Vändra, Tihemetsa, Vigala, Salla vald Virumaal ja Koigi vald Järvamaal, pealeselle kasvatatakse blenda lina väiksemal määral Abjas, Karksis ja Tarvastus.

Jõgeva eliit-lina kasvatatakse Petseri-, Võru- ja Tartumaal 10 majapidamises. Eliit-lina on Jõgeva aretus, kusjuures selle sordi saamisel on lähtutud meie oma paremaid kiulinatüüpidest.

Võrreldes kohaliku lina päritoludega on blenda, kui ka eliit märksa saagirikkamad, kusjuures eliit näib olevat seisukindlam ja ka suurema seemnesaagiga.

Tunnustades puhtasordise külvimaterjali kasustamist odavamaks saagitõstmisvahendiks, mida on hinnatud tegelike linakasvatajate juures, tuleb sordipuhta külvimaterjali plaanikindlat levitamist pidada tähtsaks.

Linaroostet ei esine kuigi suurel määral, kuid on võimalik, et hillisemad külvid sellest veel nakatuvad. Haiigusist võib märgata veel linavarrepõletikku, seda eriti piirkonnist, kus põld on kannatanud põua all, sest põua tagajärjel nõrgestatud taimed on hai-gusile vastuvõtlikumad.

Arvestades linapõldude praegust seisuga ja seda, et Võru-, Petseri- ja ka Tartumaa linapõllud on suviste sademete mõjul palju paranenud, võime siiski loota enam-vähem rahuldavat saaki mihusest kui ka kogusest. Saagimihus sõltub küll suurel määral koristamis- kui ka linaleotus- ja pleegitamise- aegsest ilmastikust, kuid võib loota, et saak kujuneb siiski paremaks kui m. a. Kindlasti paremat saaki kui m. a. võime loota Viljandi- ja Pärnumaal.

Linakasvupind on suurenenud kõigis linakasvatusrajoones ja seega peame arvestama kogusaagi märgatavat tõusu. Seega tuleb ka tööd linasaagi koristamise, leotamise ja harimisega märksa enam kui m. a. Et linatööde korralik läbiviimine oleks teostatav, on tarvilik, et juba linakoristamis- ja leotamisajal viidaks kõik tööd läbi õigel ajal ja nõuete kohaselt.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

TÖÖ- JA PALGAOLUD TÖÖSTUSES JUUNIS 1940. A. ТРУД И ЗАРАБОТНАЯ ПЛАТА В ПРОМЫШЛЕННОСТИ.

Töömahu laienemine tekkis tööstuses peamiselt suviste hooajatööde arvel juba k. a. apr. Juunis jätkus sama tendents. Suur- ja kesktööstuses, arvatud kaasa ehitustööstuse alal jooksvalt arvestatud ettevõtted, suurenes töötajate arv k. a. juunis 2 185 töötaja võrra. Võrreldes k. a. apr. laienes töömaht suur- ja kesktööstuses k. a. 1. juuliks ca 13 000 töötaja võrra. Töömahu laienemine toimus peale seosoonsete alade, nagu turba-, telliskivi- ja ehitustööstuse, veel põlevkivikaevandusis, kiviõlitööstuses ja toit-, maitseainete- ning jookidetööstuses. Saeveskites esines töömahu se-

soonne kitsenemine, samuti rõivavalmis- ning jalatsitööstuses.

Üldiselt ulatus töötajate arv suur- ja kesktööstuses koos ehitustööstuses arvestatud ettevõtetega 1. VII k. a. 68 405-le, ületades 1939. ja 1938. a. sama aja vastavalt 2 438 ja 5 397 töötaja võrra.

Töömahu ulatuse võrdlusi suur- ja kesktööstuses eelmise kuu ja eelmiste aastatega iseloomustavad järgnevad andmed.

Töötajate arv tööstuses:

	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1. VII 1940	58 080	10 325	68 405
1. VI 1940	56 203	10 014	66 220

	Suurtööstus	Keskööstus	Kokku
1. VII 1939	54 880	11 137	65 967
1. VII 1938	53 550	9 458	63 008

Suurenemine või vähenemine 1. VII 1940:

Võrreldes:

1. VI 1940	+1 874	+ 311	+2 185
1. VII 1939	+3 250	- 812	+2 438
1. VII 1938	+4 530	+ 867	+5 397

Murdude ja kaevanduste rühmas suur- ja kesktööstuses laienes töömaht 861 töötaja võrra, sellest suurtööstuses 836 töötaja ja kesktööstuses 25 töötaja võrra. Peamiselt suurendati töömahtu turbatööstuses, põlevkivikaevandusi koos nende kõrvalharudega ja kipsikaevandusis.

Mineraalide töötlemise alal suur- ja kesktööstuses toimus töomahu laiendumine kesktööstuse telliskivivabrikute arvel, kuna suurtööstuses klaasivabrikuis töömaht kitsenes 249 töötaja võrra. Üldsummas tõusis

ses rühmas töötajate arv suur- ja kesktööstuse ulatuses 1. VII k. a. 3329-le, ületades eelmise kuu 157 töötajaga. Võrreldes m. a. sama ajaga kitsenes töömaht telliskivivabrikute ja klaasitööstuse arvel 453 töötaja võrra.

Metallitööstuses ulatus töötajate arv suur- ja kesktööstuses 1. VII k. a. 7422-le, püsidis eelmise kuu tasemel. Selle rühma erialade töomahu laiendumist pidurdas välismaise päritoluga toormaterjalide puudumine, millede saamine oli raskendatud.

Keemiatööstuses laienes töömaht peamiselt kiviõlitööstuses arvel, kuna muud selle tööstuse erialad, nagu tuletiku-, seebi- ja küünla-, ning mitmesugused muud keemiatööstusettevõtted töötasid peagu sama tööliste arvuga.

Nahatööstuse rühmas oli suur- ja kesktööstuses 1. VII k. a. 877 töötajat. Võr-

Töölolu ja tööliste teenistus tööstuses — Число рабочих и заработная плата рабочих в промышленности.

Отрасли:	Töötajate arv Число рабочих			Tunniteenus suur- ja kesktööstuses juunis 1940. Зарплата в час в крупной промышленности в июне 1940.							
	1. VII 1940		± Juunis 1940 В июне 1940	Senti tunnis Центов в час		Indeksid (eelmise aasta vastav kuu -100) Индексы (соответствующий мес. предыдущ. года = 100)		Teenistuse nimesisväärtus Индекс зарплаты		Reaalteenistus Индекс реальной зарплаты	
	Suurtööstus Крупная про- мышленность	Suur- ja kesktöös- tus — Крупн. и средн. промыш- ленность				M.	ЖК.			M.	N.
	M.	N.	M.	ЖК.	M.	N.					
I Murrud ja kaevandused — Копи и каменноломни . . .	10 022	10 170	+ 861	61,2	37,8	117	114	98	95		
II Mineraalide töötlemine — Обработка минералов . . .	2 637	3 329	+ 157	48,6	27,3	108	116	90	97		
III Metallitööstus — Машино- стр. и металло-обработка . .	6 368	7 422	+ 11	54,3	30,0	112	101	98	84		
IV Keemiatööst. — Химическая	2 500	2 835	+ 119	44,1	31,8	108	111	90	93		
V Nahatööstus — Кожевенная	638	877	+ 17	45,2	24,2	112	116	98	97		
VI Tekstiilitööstus — Текстильн.	11 145	11 741	+ 235	44,1	33,8	115	117	96	98		
VII Puutööstus — Древо- обрабатывающая	4 855	6 228	- 160	43,8	29,8	106	106	88	88		
VIII Tselluloosi- ja paberitööstus — Целлюлозная и бумажная . .	2 877	3 037	- 8	46,1	29,1	118	111	97	93		
IX Poliigraafiatööstus — Поли- графическая	1 542	2 073	+ 15	54,5	35,3	102	106	85	88		
X Toit-, maitseain. ja jookide is. — Пище-вкусовая и на- питочная	3 706	6 297	+ 126	47,9	28,2	110	115	92	96		
XI Kevakatte- ja riidukaupade is. — Швейно-обувная и га- пангерейная	1 543	2 661	- 580	57,5	29,9	116	114	96	95		
XII Ehitustööst. — Строительная	8 884	9 924	+ 1 873	52,4	29,0	118	119	94	99		
XIII Elektri jaamad ning gaasi- ja vesiväruvõrk — Эл. станция, газ, заводид и водоснабжение	1 116	1 182	+ 61	55,0	42,2	115	134	96	112		
XIV Puhastustööstus — Очистка и гниена	247	629	- 72	44,8	29,2	107	124	89	103		
Kokku — Итого	58 080	68 405	+ 2 185	51,8	32,0	114	114	95	95		

reldes eelmise kuu ja ka m. a. sama aja seisuga töömahu ei olnud muutusi.

Tekstiiltööstuses oli olukord juunis kõigis selle tööstusharu erialades üldiselt stabiilne. Võrreldes eelmise kuu ja m. a. sama ajaga kitsenes töömaht pisut vaid puuvilla- ja villatööstuses, kuna muis selle rühma erialades püsis töömaht lähedalt endisel tasemel.

Puutööstuse rühmas kitsenes töömaht saeveskite arvel. Hooaja möödumisel lõpetasid tegevuse mõned suur- ja kesktööstuse saeveskid; muis selle rühma erialades ei olnud olulist muutust tööliste ega ka tööliste töötundide üldarvus.

Tselluloosi- ja paberitööstuses oli 1. VII k. a. 3 037 töötajat 3 045 ja 2 507 töötaja vastu vastavalt eelmisel kuul ja m. a. samal ajal. Tagasihoidlikul määral suurendati töötajate arvu tselluloosi- ja paberitööstuses, kuna paberemete valmistamise alal oli töömahu väike tagasimine.

Polügraafiatööstuses ei olnud k. a. juunis olulisi muutusi tööliste ega ka tööliste töötundide arvus.

Toit-, maitseainete- ja jookide tööstuses ei olnud samuti üldiselt suuremaid nihkumisi. Üldiselt ulatus töötajate arv 1. VII k. a. 6 297-le, kusjuures üldine töömahu laienemine ulatus 126 töötajale.

Kehakatte- ja pudukaubatööstuses kitsenes töömaht suur- ja kesktööstuses 580 töötaja võrra. Suurem töömahu tagasimine oli jalatsite valmistamise alal (329 töötaja) ja rõivavalmistamise alal (163 töötaja võrra).

Ehitustööstuses kujunes ehitustegevus k. a. juunis elavaks. 1. VII k. a. suur- ja kesktööstuses tegutses 9 924 töötajat eelmise kuu 8 051 töötaja ja m. a. sama aja 8 264 töötaja vastu. Tänavune ehitustegevus ületab peamiselt avalike ehitiste arvel suur- ja kesktööstuse ulatuses mulluse 1 660 töötaja võrra. Juunis avardus töömaht hoonete kui ka välisehituste alal 1 873 töötaja võrra.

Elektrijaamades, linnade gaas- ja vesivarustuses laienes töömaht k. a. juunis peamiselt elektrijaamade arvel 61 töötaja võrra.

Puhastustööstuses kitsenes töömaht kesktööstuse arvel 67 töötaja võrra.

	Töötajate arv suur- ja kesktööstuses kuu alguks, arvatud kaasa ehitustööst.			Tööliste töötundide arv samus ettevõtteis ühe tööpäeva kohta (1000)		
	1939	1938	± %	1939	1938	± %
Juuli	66,0	62,6	+5,3	403	379	+6,3
August	64,2	61,6	+4,3	409	392	+3,3
September	62,9	60,2	+4,4	399	394	+1,3
Oktoober	60,0	59,0	+1,7	392	392	± 0
November	59,1	58,4	+1,3	383	387	-1,0
Detsember	58,8	58,4	+0,7	356	367	-3,0
	1940	1939	± %	1940	1939	± %
Jaanuvar	55,2	55,2	± 0	344	356	-3,4
Veebruar	55,1	56,6	-2,7	355	367	-3,3
Märts	55,6	57,1	-2,7	375	381	-1,6
Aprill	56,5	58,3	-3,1	381	403	-5,5
Mai	59,7	59,9	-0,3	428	426	-0,5
Juuni	66,2	65,2	+1,6	426	415	+2,7
Juuli	68,4	66,0	+3,6			

Tööstuskonjunktuuri paranemise tunnuseile osutavad ka tööstustööliste efektiivse töömahu andmed.

Võrreldes toodud kahte rida näeme, et kuuni k. a. maini rööbiti tööliste arvu vähenemisega tööstuses kitsenes veidi suuremal määral tööliste efektiivne töömaht, s. o. kõigi tööliste töötundide üldarv. Mais tekkis murrang paranemise suunas ja juunis oli töölistil töötunde tööpäeva kohta juba ca 3% rohkem kui aasta tagasi.

Tööliste töötundide üldarv suur- ja kesktööstuses (1000):

	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1940. a. juuni	8 520	1 704	10 224
1940. a. mai	8 678	1 601	10 279
1939. a. juuni	8 228	1 794	10 022
1938. a. juuni	7 422	1 447	8 869
1937. a. juuni	7 555	1 686	9 191

Suurenemine või vähenemine 1940. aasta juunis (± %):

Võrreldes			
1940. a. maiga	- 1,8	+ 6,4	- 0,5
1939. a. juuniga	+ 3,5	+ 5,0	+ 2,0
1938. a. "	+14,8	+17,3	+15,3
1937. a. "	+12,8	+ 4,2	+11,2

Nagu mais, nii ka juunis töötas osa ettevõtteid, nagu tuletiku-, osa villa-, polügraafia-

ja toit-, maitseainete- ning jookide tööstusettevõtteid lühendatud tööajaga, mis pidurdas teataval määral efektiivse töömahu laienemist.

Efektiivse töömahu liikumist üksikuis tööstusharudes iseloomustavad järgnevad andmed.

Töölise töötundide üldarv suur- ja kesktööstuses ühe kalendri-tööpäeva kohta:

	Arv (1000) juuni	Suurenemine või vähenem. (± %) võrreldes	
		1940 maiga	1939 juuniga
I Murrud ja kaevandused	63,4	+12,6	+31,1
II Mineraalide töötlemine	22,6	+12,0	-10,3
III Metallitööstus	42,8	- 7,8	- 8,7
IV Keemiatööstus	19,4	+ 1,7	-12,4
V Nahatööstus	5,5	- 2,2	+ 3,1
VI Tekstiilitööstus	63,9	-19,3	-10,5
VII Puutööstus	42,2	- 0,4	+ 1,3
VIII Tselluloosi- ja paberitööst.	19,5	-13,9	+13,3
IX Põllugraafiatööstus	11,9	-11,2	- 7,5
X Toit-, maitseainete ja jookide tööstus	39,2	+ 1,2	- 2,6
XI Kehakatte- ja pudukaup. ts.	19,5	-11,2	+ 0,9
XII Ehitustööstus	66,1	+27,9	+18,4
XIII Elektrijaamad ning gaas- ja vesivarustus	5,6	—	-10,1
XIV Puhastustööstus	4,5	-13,6	+50,0
Kokku	426,0	- 0,5	+ 2,7

Palga üldsumma suur- ja kesktööstuses (1000 kr.):

	Töölised	Administratsioon	Kokku
1940. a. juuni	4 918	936	5 854
1940. a. mai	4 436	914	5 350
1939. a. juuni	4 133	904	5 037
1938. a. "	3 043	807	3 850
1937. a. "	3 400	745	4 145

Võrreldes m. a. sama ajaga kitsenes töömaht kõigis tööstusharudes, peale murdude ja

kaevanduste, tselluloosi- ja paberitööstuses ning kehakatte- ja pudukaupadetööstuses.

Suurenemine või vähenemine 1940. aasta juunis (± %):

	Töölised	Administrats.	Kokku
1940. a. maiga	+10,9	+ 2,4	+ 9,4
1939. a. juuniga	+13,0	+ 3,5	+16,2
1938. a. "	+61,6	+16,0	+52,1
1937. a. "	+44,6	+25,6	+41,2

Rööbiti töötajate arvu suurenemise ja töötasunormide tõusuga suurenes ka töötajate palga üldsumma. Töötasudena maksti k. a. juunis töölisile 4,9 milj. kr. ja administratsioonile 0,9 milj. kr., kokku 5,9 milj. kr.

K. a. juunis ületas töölise ja administratsiooni töötasude üldsumma mais teenitud töötasud 9,4%. Võrreldes m. a. juuniga, mil töölisel oli töötunde sama palju nagu k. a. juunis, on palga üldsumma tõusnud 16,2%.

Keskmiselt töötunni kohta teenisid töölised k. a. juunis suurtööstuses mehed 51,8 s. ja naised 32,3 s. ning kesktööstuses mehed 41,7 s. ja naised 25,0 s., seega keskmiselt suurtööstuses 45,6 s. (meeste ja naiste tunniteenistuse keskmine) ja kesktööstuses 36,6 s. Tunniteenistuse tõus suur- ja kesktööstuses ulatus seega võrreldes eelmise kuuga meestel ligi 4% ja naistel ca 2%. Veidi väiksemal määral tõusid keskmiselt töölise reaalpalgad, kuna elatismaksumus juunis pisut tõusis.

M. a. juuni taseme ületasid töölise palgad suurtööstuses 14%, reaalpalgad aga osutasid 5% langust, kuna tarbeainete hinnad olid tõusnud samal ajal ümmarguselt 20%.

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

РЫНОК СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРОДУКТОВ.

VOITURG — МАСЛО.

Võihinna noteerimiskomisjoni koosolekul 19. VIII s. a. noteeriti meie eksportvõihinnaks 208 s. kg franko saatejaam. Noteeritud hind kehtib 12.—18. VIII s. a. sissetulnud või kohta. Tendents kindel.

Nagu kontrolljaama sissetulnud piimasaaduste kogusest nähtub, on piimatoodang tunduvalt alla m. a. taseme. Nii esitati kontrolljaamale k. a. esimese 7 kuu jooksul võid 130 152 tünni (m. a. 189 597), juustu 128 606 kg (m. a. 212 204,5 kg), kondenspiima 37 778 kg (m. a. 43 494 kg), piimapulbrit 67 400 kg (m. a. 76 700 kg), piima 4 656 tn (m. a. 2 965 tn) ja koort 1 061 tn (m. a. puudus). Seega on k. a. piima ja koore sissetulek kontrolljaama suurenenud, kuna muude piimasaaduste kogus on vähenenud. Vaatamata viimaste suurenemisele võib piimatoodangu vähenemist arvestada ca kol-

mandiku võrra võrreldes m. a. sama ajaga.

Nagu vastavaist andmeist selgub, on k. a. piimatoodangu languse üks põhjusti peale nõrkade söötmisolude ka lehmade arvu vähenemine. Nii arvestati meil k. a. juunis lehmade üldarv 449 370-le m. a. 480 380 vastu. Seega vähenes lehmade üldarv 6,5%, kusjuures aga üksikuis maakonnis vähenemise ulatus söötmisolude erinevuse tõttu osutus mitmesuguseks.

Sisemaa-linnade turgudel jaemüügil maksumus või m. n. s. kg:

	Lanavõi	Kõõgivõi
Tallinn	215—221	200—210
Narva	215—221	200—205
Tartu	215—221	200—215
Pärnu	221	205—210
Valga	—	200—210
Rakvere	220	200—215
Kuressaare	220	200—210

KASEIN — КАЗЕИН.

Kaseiniturul võib seisundit pidada kindlaks. Tallinnas noteeriti kaseinihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 19. VIII endised hinnad.

Toorkaseini I sordi hinnaks noteeriti 29 s. kg ja II sort 27 s. kg franko piimatallitus, kusjuures toorkasein peab sisaldama kuivainet 36%. Vastavalt kuivainesisaldusele võib hind kujuneda isesuguseks.

Kuna kaseinihinnad m. a. võrreldes on tõusnud tunduvalt ja kaseinitootmise tasuvuses on toimunud paranemine, peaks see avaldama mõju kaseinitoodangu tõusule.

Kaseinitoodang aastate kestel näitas püsivat tõusu, olles 1934. a. 25 000 kv ning tõusis 1938. a. 34 520 kv-le. M. a. erakordselt madalate hindade ja raskete turustamistingimuste tõttu langes toodang ja kaseini valmistati vaid 22 140 kv, s. o. 36% vähem kui aasta varem.

Hindade tunduval paranemine toimus m. a. nov. ja aasta lõpul noteeriti toorkaseini I sordi hinnaks 20 s. ja II s. 18 s. kg. K. a. on kaseinihind tõusnud 56% ja ületab nüüd m. a. samaaegsed hinnad kolmekordset.

PEEKONITURG — БЕКОН.

Sealihaturul püsib nõudmine heana ning ületab pakkumise. Kuna „Eesti Lihaeksporti“ ühistapamajad praegu peekonit ei valmista, võetakse põllupidajailt vastu sigu ajutiselt ainult eluskaalu alusel.

19. VIII—25. VIII maksavad „Eesti Liha-

eksporti“ ühistapamajad põllupidajaile elusigade eest raskusega kuni 120 kg 84 s. eluskaalu-kg, raskusega 121—160 kg — 88 s. eluskaalu-kg ja raskusega üle 160 kg — 88 s. eluskaalu-kg.

TAPALOOMADE- JA LIHATURG — УБОЙНЫЙ СКОТ.

Tapaloomade- ja lihaturul oli m. a. üksikult päevil tapaveiste pakkumine erakordselt suur. Mõnel päeval turustati kuni 350 veist. Nädala keskmiselt kujunes pakkumine e. n-ga võrreldes siiski 100 veise võrra väiksemaks. Nõudmine oli tapaveiseile rahuldav, kuna muude lihasortide kõrge hinna tõttu kandub peamine nõudmine veiselihale. Hinnad näitasid rammusamate pullide ja lehmade juures 2 s. tõusu kg-lt, kuna lahjemate juures jäid endised hinnad püsima. Vasikate, lammaste ja sigade pakkumine oli väike, kusjuures lambaliha pakkumises oli märgata siiski suurenemistendentsi, kuna stügisene lambahooaeg hakkab saabuma.

Hinnad jäid vasikate ja lammaste juures endisiks, kuna sealihahinnas esines ka m. n. 2.—3 s. tõus. Nii maksusid nädala keskmiselt:

Suured pullid: rammusad 66—69 s. ja keskmised 63—66 s. kg; eluskaalu järgi 40—43 s. kg.

Väiksemad pullid: rammusad 61—64 s., keskmised 60—63 s. ja lahjad 57—60 s. kg; eluskaalu järgi 34—37—40 s. kg.

TOORNAHKADE TURG — КОЖА.

Toornahkadeturul seisund muutuseta, nõudmine püsib endiselt heana. Hinnad stabiilsed. 16. VIII s. a. noteeriti Börsikomitee juures toornahkade kokkuostuhindadeks franko vastuvõtupunkt 19. VIII—25. VIII s. a.:

VeisenaHAD, värsked I sort pulli-120 s. kg, lehma- ja mullikanahad 100 s. kg, II sort pulli- 108 s. kg, lehma- ja mullikanahad 90 s. kg ning praaknahad 75 s. kg; soolatud nahad I sort pulli- 143 s. kg, lehma- ja mullikanahad 120 s. kg, II sort pulli- 129 s. kg, lehma- ja mullikanahad 108 s. kg ning praaknahad 90 s. kg. Tendents kindel.

VasikanaHAD, I sort kõik kulvad,

Lehmad ja härjad: nuumatud 70—78 s., rammusad 59—69 s., keskmised 47—57 s., lahjad 40—64 s. ja praak 38—40 s. kg; eluskaalu järgi 22—32—40—47 s. kg.

Mullikad: nuumatud 70—78 s., rammusad 63—66 s., keskmised 58—61 s. ja lahjad 45—50 s. kg; eluskaalu järgi 26—34—40—47 s. kg.

Turustades veiseid lihakaalu alusel, kus nahk ja pudemed jäävad ostjale, tuleb noteeritud liha-kg hinnale arvata naha ja pudemete arvel juurde lehmadel 12—13 s. ja pullidel 13—15 s.

Vasikad tapetult ühes nahaga: nuumatud 85—95 s., rammusad 80—85 s., keskmised 70—80 s. ja lahjad 65—70 s. kg; eluskaalu järgi 45—55—62—68 s. kg.

Lambad tapetult: rammusad 95—100 s., keskmised 85—95 s. ja lahjad 75—84 s. kg; eluskaalu järgi 45—48—50 s. kg.

Sead tapetult ühes peade-jalgadega: noored liha- ja peekonkaalulised 120—125 s. kg, rasvasead 122—125 s. ja vanad emised 110—115 s. kg; eluskaalu järgi 90—92 s. kg.

värsked raskusega kuni 3,0 kg kr. 5.— tk, II sort raskusega üle 3,0 kg ühe kg hind kr. 1.65 ning III sort praaknahad kr. 3.25 tk. Tendents selgusetu.

LambanaHAD, I sort OJ kr. 6.— tk, II sort J kr. 5.— tk, III sort L kr. 4.— tk, IV sort K kr. 3.— tk ja V sort praaknahad kr. 1.50 tk. Tendents kindel.

HobusenaHAD, sabata ja lakata, I sort soolatud 17 kg ja üle ning värsked 20 kg ja üle kr. 16.— tk, II sort soolatud nahad 10—17 kg ning värsked 12—20 kg kr. 11.— tk ja III sort soolatud nahad alla 10 kg ja värsked nahad alla 12 kg ning kõik praaknahad 6 kr. tk. Tendents kindel.

KANAMUNATURG — ЯЙЦА.

Kanamunahindade kujunemine väliturul toimus e. n. tasemel, mistõttu ka meie eksportmunadele noteeriti endine hind, s. o. 113

s. kg franko kogumispunkt. Samuti jäi endiseks siseturumunade hinnanoteering — 90 s. kg franko kogumispunkt. Tendents kindel.

Nagu vastavaist andmeist nähtub, on kanade arv k. a. näidanud suurenemist. Kanade (6 kuud ja vanemad) arvuks osutus k. a. juunis 1584 040 m. a. 1484 225 vastu, suurenedes seega 4,3%. Kanade arv on suurenenud kõigis maakonnis, peale Läänemaa, kus esines väike tagasimineik. Kuna kanamunade müük ja eksport on k. a. näidanud

suurenemist, nähtub, et peale soodsamate hindade on müüki suurendanud ka toodangu tõus kanade arvu suurenemise tõttu.

Siseturul maksusid m. n. kamamunad s. paar

Tallinnas	11—14	Pärnus	12—14
Tartus	14—15	Rakveres	14—16
Valgas	14—15	Narvas	15—16

PIIMATURG — МОЛОКО.

Piimahinnad püsivad. Piimahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 19. augustil s. a. noteeriti Tallinna toodavale lahtisele piimale endised hinnad s. o. I valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 13—14 senti liiter ja müügil piimatööstustele 12—13 senti liiter; II valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 11—12 s. liiter ja müügil piimatööstustele 10—11 senti liiter. Piima nõudmine ja pakkumine püsisid m. n. tasakaalus.

Karjatamisoludes on üle jõutud kõige pingelisemast olukorrast. Põldheina, kultuurrohumaade ja looduslikkude heinamaade heinaädala kasutamisele võtmisega on loota ka suhtelist toodangu tõusu Põhja-Lääne, osalt ka Kesk-Eestis ja mujal kõrgematel kuivustkartvatel aladel on põldheinaädalad

endiselt viletsad. Üsna häid heinaädalaid leidub Viljandi- ja Tartumaal ning Lõuna-Järvamaal. Lisaks ädalapindaladele vabanevad karjatamiseks ka kõrrepõllud. Suhtelist toodangu tõusu märgivad linnades nõudmise-pakkumise tasakaalus püsimine viimastel nädalatel. Nõudmise suurenemist linnades võib oodata, kuru lõpul ehk septembri algul.

Väikemüügil piimakauplustes maksus m. n. piim senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	18	—	15—17	13—14
Tartus	19	15—16	—	13
Narvas	15	—	—	11
Rakveres	16	—	—	11
Pärnus	18	—	14	13
Viljandis	16	—	—	12—13
Valgas	16	—	—	12
Kuressaares	—	—	—	12—13

TERAVILJATURG — ЗЕРНОВЫЕ ПРОДУКТЫ.

M. n. teraviljaturg muutus veidi elavamaks, sest rukkilõikus on lõpetatud ning ajustati rukkipeksuga. M. n. toodi mõnes kohas müügile juba uudserukkijahu, mis oli jahvatatud põllukuivast viljast. Turuletoodud rukkijahust maksti 17—18 s. kg. M. a. toodi samal ajavahemikul turule uudserukkijahu, millest saadi 16—17 s. kg. Seega on k. a. turuletoodud uudsejahu hind m. a-st veidi kõrgem.

Tänavune sademetevaene ja kuiv suvi põhjustas suviviljade varasemat valmimist, eriti L.-Eestis, kus maapind on kõrgem ja mägisem. Nii on L.-Eestis tehtud algust ka suvivilja koristamisega. M. n. oli Tartus väikesel määral müügil ka uudsekaera,

millest maksti 15 s. kg. Kuna kaera oli rohkesti müügil ka m. a. lõikusest, ei tahtnud kaerast maksta üle 15 s. kg, vaid pakuti 14 s. kg.

M. a. samal ajal oli müügil ka uudsenisu, kuid k. a. seda müügile ei toodud.

Sisemaa-linnade turgudel jaemüügil maksusid m. n. teravili ja jahu keskmiselt s. kg:

	Rukis		Nisu		Oder		Kaer		Rukki- jahu		Nisu- jahu	
Tallinnas	20	28	18	18	18	20	20	22	22	22	22	22
Narvas	20	27	20	20	20	22	22	22	22	22	22	22
Tartus	17	22	16	16	16	18	18	18	18	18	18	18
Pärnus	17	21	16	16	16	18	18	18	18	18	18	18
Valgas	18	25	17	17	17	19	19	19	19	19	19	19
Rakveres	17	21	15	15	15	18	18	18	18	18	18	18

AEDVILJATURG — ОВОЦИ.

Köögivilja on turul rikkalikult ning üksikute tähtsamate köögiviljade hind on veidi nõrgenenud võrreldes e. n. Nii maksus porgandi, peedi ja peakapsa kg 2—5 s. vähem kui e. n. Endiselt on rohkesti müügil kurke. Konservimiseks paraja suurusega kurgid maksusid 10—15 s. 10 tk, sajaviisi — 90—110 senti.

Turule on toodud juba väikesel määral vabas maas kasvanud tomateid, mistõttu pakkumise suurenemisega on tomatihind langenud e. n. 200—250 s-lt 130—150 s-le kg. Vabamaatomatite pakkumine peaks eeloleva nädala jooksul suurenema, seega on oodata ka tomatihinna nõrgenemist.

Aedmarjadest oli müügil kõige rohkem punaseid sõstraid, milliseist nõuti 65 s. kg. Metsmarjadest pakutakse küllaldaselt mustikaid, milliste hind on püsinud juba mitu nädalat 40—45 s. kg. Uudisartikliina on toodud müügil pohli — 25—30 s. kg.

Aedsaaduste hinnad noteeriti 16. VIII:

Mustsõstrad vesihoidiseiks I valik eksportikõlblikud, kolmveerand-valminud, kõvad, vabad marjakobarate vartest ja muist

lisandeist, franko kokkuostukoht pakkimiskuludeta 65 s. kg. Tendents püsiv.

Mustikad, eksportikõlblikud, franko kokkuostukoht 35 s. kg. Tendents kindel.

Kurgid konservimiseks franko kokkuostukoht 10 s. kg. Tendents muutusetu.

Tallinna turul maksusid 19. VIII:

	s. kg		s. kg
Aedmaasikad . . .	200—250	Peet	25—28
Vabarnaad . . .	150—180	Porgand	25—28
Karusmarjad . . .	70—150	Salat	40—45
Punane sõstar . . .	60—65	Spinat	35—40
Mustsõstar . . .	80—100	Hernekaunad . . .	45—50
Valge sõstar . . .	60—65	Aedoakaunad . . .	25—30
Põldmarjad . . .	90—100		
Mustikad	40—45		s. tk.
Pohlad	25—30	Lillkapsas	15—20
Tomatid	130—150	Kurgid	3—5
Arbuus	190—200	Kurgid, petersi,	
Melon	100—120	10 tükki	10—15
Sibulad	35—40		
Peakapsas	25—30		s. kimp
Hapukapsas	50—55	Redis	7—10
		Roheline sibul . . .	3—7

KALATURG — РЫБА.

M. n. kalakaubanduses valitses keskmine elavus. Nädala algul oli kaubandus nõrgem, nädala lõpul aga elavam.

Tallinna turul esines peamiselt merekala, nagu tursk, angerjas, lest, kilu ja koha, kuna Tartu turul oli müügil sisevete kala — ahven, latik, siig, räabis. Räabise ja siia rahuldava saagi tõttu tuli ka Tallinna turule mõnesid koguseid peipsi siiga ja räabit. Tallinnas müüdi siiga valiku järgi 100—150 s. kg, Tartus 75—110 s. kg. Räabis oli müügil Tallinnas 65—80 s. kg, Tartus 55—65 s. kg. Põhjarannikute kalastus andis rahuldavalt rändangerjat ja mõned partiid lõhe, mis läks osalt ekspordiks, osalt siseturule. Kalureile maksti rannikul lõhest 350—385 s. kg, mereforellist 200—250 s. kg, angerjast valiku järgi 160—180 s. kg.

Räimelkaubanduses saagi vähesuse tõttu oli tegevus vaikne, mõned maini-

misväärased kogused tulevad Kolga lahest, millised Tallinnas olid müügil nädala keskel hinnaga 50—70 s. kg ja laupäeval 45—50 s. kg. Kihusaak nõrgenes veidi, mistõttu hinnad näitasid tõusu. Tallinna kalasadamas maksti kiludest 75—100 s. kg, turul 90—110 s. kg.

Kalakaubahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 19. VIII noteeriti

Angerjas, elus, eksportikõlblik a) paigaangerjas, kollane — 160 s. kg, b) rändangerjas, must-valge — 195 s. kg.

Koha, värsked, eksportikõlblik a) alates 1—3 kg — 95 s. kg, b) pikkusega 33 sm. kuni 1 kg — 70 s. kg.

Haug, värsked, eksportikõlblik 0,5—3 kg — 64 s. kg.

Tursk verest tühjaks lastud a) rookimata — 9 s. kg, b) roogitud, ilma peata — 16 s. kg.

Lõhi, värske, eksportkõlblik a) kaal
6—10 kg — 380 s. kg, b) mereforell kuni
6 kg — 230 s. kg.

Hinnad franko rannik. Tendents kindel.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s./kg.

	Tallinn, 17. VIII	Tartu, 17. VIII
Lõhi, värske	250—380	—
Mereforell värske	200—250	—
Angerjas "	180—250	—
Koha I v. "	120—150	110—120
Koha II v. "	90—110	—
Siig "	100—150	75—110

Tallinn, 17. VIII Tartu, 17. VIII

Ahven, värske	35—50	25—35
Rääbis "	65—80	55—65
Haug "	60—80	50—65
Lalikas "	60—80	25—55
Säinas "	—	35
Särg "	—	15—25
Linask "	60—70	50—60
Koger "	—	45
Räim "	45—50	—
Kõlu "	90—100	—
Tursk "	12—20	—
Tursk, lõigatud, värske	25—35	—
Lest, värske	40—50	—

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

AKTIVA

15. augustil 1940. a.

PASSIVA

1. Kattevara:		1. Põhikapital	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides ning	48 167 485,22	2. Tagavarakapital	1 478 755,84
välisraha (\$ 50)	—	3. Eritagavarakapital	4 122 865,94
2. Vahetusraha	909 140,24	4. Jooksvad kohustused:	
3. Sisevekslid:		a) pangatõed liikvel	84 585 795,—
kaubavekslid	18 012 094,52	b) jooksvad arved:	
põllumajanduslikud	2 763 148,15	valitsuse	14 472 426,68
metsatööstuslikud	14 260,—	pankade	11 682 927,68
4. Laenud:		teised	5 868 182,05
valitsusele	—	5. Muud passivad	26 887 713,86
teistele *)	32 505 477,55		
5. Kinnis- ja vallasvara	3 465 778,35		
6. Muud aktivad	48 261 236,02		
	<u>154 098 620,05</u>		<u>154 098 620,05</u>

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: 41,31%

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 700 540,78

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

ИЗВЕСТИЯ ОТДЕЛА ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ МИНИСТЕРСТВА ИНОСТРАННЫХ ДЕЛ.

Uusi väljapanekuid Moskva põllumajandusnäitusel.

Новые экспонаты на Московской сельскохозяйственной выставке.

„Pravda“ 14. VIII 40 kirjutab: üleliidulise põllumajandusnäituse paviljonid rikastuvad päev-päevalt uute väljapanekutega. Kesk-Aasia vabariigist, Ukrainast, Kubanist, Donilt ja keskseist maakonnist saabub raudteel, veeteil ja lennukitega värsket puuvilja, aedvilja, arbuuse, kõrvitsaid, mitmet sorti viinamarju, k. a. teraviljasaagi vihke, kunstitooted, karjasaadusi ja palju muud.

Külastajad peatuvad pikalt Põhja-Kaukasuse ja Krimmi paviljoni väljapanekute juures. „Krimmi“ saal on tulvil häid aroome, mida levitavad kümned mitmesugused sordid õunu, pirne, ploome, virsikuid ja aprikoose. Need on just äsjatoodud kohale kolhoosidest ja sovhoosidest. Kõrgestiarenenud kultuurse aianduse ja viinamarjakasvatuse poolest kuulsad Bahčisarai ja Sudaki rajoonid saavutavad k. a. rikkaliku puuviljasaagi. Eriti puutuvad silma sordid: „mustlane“, „titovka“ ja „roosa virgiin“. Külastajad huvituvad õunte päritolust, nende maitsest ja küsivad, kust võib saada vastavaid puid. Kõige selle kohta annavad üksikasjalisi selgitusi asjatundlikud külaliste-juhid.

Tähelepanukeskuseks on Nikitini botaanikaia väljapanekud. Seal aretatakse uued haruldased puuviljasordid. Välja on pandud just äsja kohalejõudnud 7 sorti suuri virsikuid, nende hulgas sordid „arnsden“, „devi“ jt. Esitatud on mitmet sorti ploomid. Kolhoosnikud artellist „Punane Koit“ (Saki rajoonist) on saatnud eproni sorti kartuleid k. a. saagist. See on kartul Krimmi steppidest, kus inimesil ei olnud enne aimugi selle kasvatamisest. Iga üksik mugul kaalub 400—500 g.

Üleliiduline viinamarjakasvatuse ja veinivalmistamise teadusliku uurimise instituut on pannud välja 40 pudelit uudselt valmistatud šampanjaveini.

Külastajate tähelepanu köidab 12 suurt

kunstipärast vaasi, millised on valmistatud mereloomade karbest. Töö on peen ja maitsekas. Eriti ilus on „külluse sarv“, mille läbimõõt on pool meetrit.

Panoraamina on esitatud Kara-Kumi kõrvemaastik, kus kasvavad vaid mõned harvad rohud. Ning sellisel liikuva liiva pinnal on inimesed osanud kasvatada suuri tomateid, kõrvitsaid ja arbuuse. Kara-Boga-Gole's (Turkmeeni sotsialistlikus nõukogude vabariigis) asuva üleliidulise taimekasvatuse instituudi laudadel lamavad hiigelarbuusid, milledest iga üksik kaalub enam kui puud. Selgub, et kaevikuline kasvatamise meetod, mille juures leiab kasutamist põhjavesi, annab välja-paistvaid tulemusi. Inimesed jõuavad vaevalt tõsta suuri arbuuse.

Katsejaam on suutnud saavutada suurepäraselt arbuusisaaki. Ameerika sort „klekleja“ annab 300 tsn. ha-lt, ameerika valge — 342. Sellist saaki ei leidu tavaliselt isegi Kamõšini ümbruses, kus arbuuse kasvatatakse juba vanast ajast.

Armeenia NSV paviljonis ollakse tegevuses väljapanekute uuendamiseks. Pärale on jõudnud värsked aprikoosid, õunad, ploomid, pirnid, virsikud, esmajärgulised veinid. Eri-lise hoolega korraldatakse Molotovi-nimelise artelli väljapanekuid, millised näitavad suuri edusamme lambakasvatuses. Hiljuti saadi ja pannakse välja täistopitult lambaid kohalikest tõugudest, mis on eriti tähelepanuväärne suure piimaanni poolest. Eriti väljapaistev „balbas“-tõugu lammas annab 100 l. piima hooajal. Selles ja teisis artellides valmistatakse lambapiimast juustu. Valmistamise meetodite kohta on pandud välja selgitused, milledest huvitavad paljud ekskursandid — kolhoosnikud.

Sefčenko-nimelise artelli kolhoosnikud Čkalovi maakonnast (paviljon „Volga-äärne“) on

saatnud talinisuviuhke uuest saagist. Halvustingimusi on nad suutnud saavutada hea saagi — 22 tsn. ha-lt. Kolhoosnikud artelist

„Pravda“ samast maakonnast on saatnud talinisuviuhke, millised on andnud 18 tsn. ha-lt. Väljapanekute juurdevool jätkub.

Kolm kuud tööd 1940. a. näitusel. — Три месяца работы выставки в 1940 г.

„Pravda“ 16. VIII 40 kirjutab:

Astuge ükskõik millisesse paviljoni või külastage näituse põllu mõnda osa ja teie näete kõikjal inimesi, kes on üle maa tulnud tutvuma siin kolhooside põllumajanduse rikkalike kogemustega. Nad tutvuvad stahhaanovliku töö meetoditega, tungivad nende saladustesse, loovad sidemeid ja sõlmivad tutvusi ning varustatult uute teadmustega sõidavad koju, et oma juures koha peal rakendada põllumajanduse esirindlaste saavutisi.

Kolme kuu kestel külastas näituse linna 3 milj. inimest; ekskursante oli näitusel 640 tuhat.

Eriti armastatud ja populaarsed on peapaviljon, paviljonid: „Kaugida“, „Siber“, „Mehhaniseerimine“, „Teravili“, Gruusia, Valge-vene ja Ukraina vabariigi paviljonid. Seda tõendab külastajate hulk. Kolme kuu kestel külastas peapaviljoni 2,6 milj. inimest,

organiseeritud ekskursioone oli 8 660. Peagu sama palju külastajaid oli Gruusia NSV paviljonis. „Kaugida“ paviljoniga tutvus 1 560 000 inimest.

Paviljonide, näitepõldude ja naturaalväljapanekute vaatamisega ei piirdu külastajate tutvumine meie kodumaa rikkustega. Pealeselle on nende tarbeks korraldatud loenguid ja vestlusi. Kolme kuu kestel on peetud üle 800 loengu ja vestluse ning ligi 10 tuh. rühma konsultatsiooni.

On saanud kombeks ekskursantide kohtamised näitusest osavõtjatega. Elava sõnaga edasi andes oma töö kogemusi demonstreerivad esirindlased oma saavutisi, näidates oma osakonna naturaaleksponaate.

Näitus on õigustanud end kui kool stahhaanovlike kogemuste edasiandmiseks massidele. Tema mõju põllumajandusliku töö viljakusele on suur.

Suur suhkrupeedisaak. — Высокий урожай сахарной свеклы.

„Pravda“ 17. VIII 40 kirjutab: Viimasel ajal on tunduvalt paranenud suhkrupeedipõldude seisund. Eriti heas seisundis on põlud neis maakonnas, kus on laialt levinud sotsialistlik võistlus suure saagi saavutamiseks. Kamenets-Podolski maakonna kolhoosid on saavutanud tiheduse keskmiselt 98 tuh. taime ha-lt. Antonini, Izäslavi ja mitmes muus rajoonis kasvab keskmiselt üle 110 000 suhkru-

peeditaimet ha-l. Üle kogu Ukraina on k. a. keskmiselt 8—10 tuh. taime ha-l enam kui m. a.

Kamenets-Podolski maakonna kolhoosides arvatakse saavat 230 tsn. suhkrupeeti ha-lt, Moldaavia kolhoosides — üle 260 tsn. Erakordselt suurt saaki loodetakse Kirgiisias: 450 tsn. ha-lt, Kanti rajoonis — 500 tsn. ning enam.